

két vízelvezető árkot, cölöplyukakat és egy, a település egykori lakóinak hiedelemvilágához kapcsolódó objektumot sikerült feltárni és dokumentálni.

K. TUTKOVICS ESZTER – KALLI ANDRÁS

123. Kisszékely, Bernát-tanya (Szoros) (KÖH 23034)

(Tolna megye) U, R, Ró, Kö

Lakossági bejelentésre 2012. november 13-án helyszíneltem a Barátok-tava két szára közti, ÉNy–DK irányú félszigeten. Kb. 700 m hosszan, a lengyeli és a badeni kultúra, valamint a római kor emlékeit mutató lelőhelyet azonosítottam. A domb Ny-i részén az erodált talajban sötét, fekete objektumfoltokat és néhány kiszántott sírt figyeltem meg. A lelőhelynek ezen a részén főleg lengyeli kerámia fordult elő, köztük egy szántás által felszínre hozott, összeragasztható bögre is. Valószínűleg a temető is ehhez a korhoz tartozik. A bejelentő által behozott anyagban középkori kerámia is van.

K. NÉMETH ANDRÁS

124. Komádi, Csente-Szakáll-csatorna torkolat, Falu-Sziget Ny-i széle (KÖH 62274)

(Hajdú-Bihar megye) U

A MOL Nyrt. „Mezősas segédgáz rendszer” projektje során a Furta–Komádi műúthoz legközelebbi eső lelőhelyként került feltárássra a vezeték nyomvonalába eső szakaszon a Komádi-26. jelű régészeti lelőhely. A még 2011-ben elkezdett feltárássra – az időjárási körülmények miatt – több szakaszban került sor: 2011. november 9.–december 14.; 2012. január 4.–16.; 2012. március 19.–29. A lelőhely teljes visszatemetése 2012. március 30-án történt meg. A munka során 2026 m² nagyságú terület humuszolására került sor, mely során 910 m³ földet távolítottunk el a vezeték 6 m széles biztonsági sávjában. Ebből végül (a MOL által alkalmazott, régészeti jelenségeket tartalmazó 5 m-es sávok alapján számított módon) 1229 m² nagyságú terület bizonyult régészeti fedettné. A feltárással 27 objektumot bontottunk ki, melyekhez 70 stratigráfiai számot rendeltünk.

A lelőhely az előzetes hatástanulmány által jelzett mértékben igen intenzívnek bizonyult. A lelőhely egyetlen korszak nyomait, a középső neolitikum időszakára keltezhető AVK települést foglalt magába. A leletanyag 90%-ban kerámiából áll; meglepő, hogy csak kevés állatcsont került elő, viszont nagyon érdekes az előkerült csiszolt kőanyag, melynek vizsgálata a közösség kapcsolatrendszerére világíthat rá. A Kutas magaspártján hosszan elnyúló település kora – a nem túlzottan sok festett kerámiatöredék és a szilmeji-típusú bütykök jelenléte alapján – a kultúra időszakának végére tehető. A lelőhely legnagyobb objektuma, a 11 obj./14. str. sz., hatalmas méretű (38 m széles), elsődlegesen agyagnyerésre, később hulladéktárolásra szolgáló gödör főként nagy mennyiségű kerámianyagot tartalmazott. Még a másodlagos használat előtt nagyjából a közepe táján egy szabályos, lekerekített téglalap alakú, függőleges falú (akna-szerű) áldozógödört létesítettek benne, mely két, egymástól jól elkülönülő rétegben tartalmazott kerámiadepóniát (23. obj./54. str. és 23 obj./61. str.). A nagy méretű, amorf gödrök közötti részeken cölöpszerkezetű, téglalap alaprajzú házak elemeit találtuk meg.

Az ásatáson előkerült egy kalcinált (hamvasztott) csontokat tartalmazó objektum (5. obj./5. str.) is, az egyik hulladékgödör betöltésének felső részébe ásva. A K. Zoffmann Zsuzsanna által végzett antropológiai vizsgálat alapján biztosan humán csontmaradványokról, tehát hamvasztásos középső neolitikumról beszélhetünk.

Munkatársak: Mester Péter régész, Ortutay Róbert, Papp Enikő, Tóth Mihályné technikusok.

DANI JÁNOS

125. Komárom-Szőny, Vásártér (KÖH 28518)

(Komárom-Esztergom megye) Ró

A szőnyi Vásártéren 1992 óta zajló ásatások 21. ásatási idejében 2012. július 2–27. között, 20 munkanapon folytak az ELTE BTK Ókori Régészeti Tanszéke és a komáromi Klapka György Múzeum együttműködésében, Komárom város Önkormányzatának és a Nemzeti Kulturális Alapnak az anyagi támogatásával. A 2012. évi feltárások célja *Brigetio municipium* városszerkezetének további megismerése, és az építési periódusok pontos elkülönítése volt, ennek érdekében a feltárást két szelvénycsoportban folyt. Egyrészt a szőnyi Vásártér K-i részén, az ún. I. sz. *insulát* K-ről lezáró úttól K-re, 2011-ben egy csatornarendszerrel ellátott, kb. 8,5×24–25 m kiterjedésű, utolsó fázisában kőlapokkal burkolt udvart kutattunk,³³ célunk az udvar K-i lehatárolódásának megkeresése volt. Az udvar alatt két érdekes jelenségre is bukkantunk 2011-ben, amelyek további kutatásával úgy gondoltuk, nagyban hozzájárulhatunk Brigetio közműrendszerének, és építési periódusainak megismeréséhez. Ezek közül az egyik az udvar alatt feltárt csatorna, amelyet 2009 óta sikerült nyomon követnünk, másrészt pedig az udvar szintje alatt egy kb. 8 m hosszan megfogott, É–D-i irányú, 2011. évi megfigyeléseink szerint esetleg még az ókorban visszabontott épület falának alapozási árka volt, amelynek D-i végén egy hozzá derékszögben csatlakozó fal indítását is sikerült megtalálni. Az árokból nagyon érdekes leletanyag került elő, amely egy fémmegmunkáló műhely jelenlétére utal. A 2012. évi feltárások egyik fő célkitűzése ennek, a minden bizonnyal a közelben működő műhelynek a megtalálása volt. Ennek érdekében kitértünk a Vásártér É-i szektorának K-i zónájában az L13, L14, L15, L16 (2011-ben már kutatott, tehát újra kinyitott), továbbá az M13, M14, M15, M16 (valamennyi új) szelvényeket, mintegy 140 m² felületen. Másrészt pedig a 2012. évi ásatás másik szelvénycsoportja az ún. 1. *insula* D-i, gazdasági traktusát érintette, ahol a 2011. évi feltárással megállapított nyert, hogy a lakóépülethez D-ről kapcsolódó udvar kiterjedése hozzávetőleg 12×12 m lehetett és D-i irányban tovább folytatódik. Az I. *insula* 1. lakóháza D-i részének, a gazdasági traktusnak a további megismerését célozzuk meg az ebben a részben megnyitásra kerülő 4 új szelvény (A19, B19, C19, D19, összesen 72 m² felület) megnyitásával, amelynek során választ kaphatunk arra is, hogy az ún. 1. lakóház szétválik-e két, egymással párhuzamosan elhelyezkedő, keskeny síkator által elválasztott külön épületre, vagy továbbra is egy épületként kezelendő. A 2012. évi ásatás eredményeit az alábbiakban összegezzük.

33 RKM 2011 85–87.

Északi szektor:**Udvar, csatornarendszerek, pince és fémműves műhely***Udvar, síkátor*

Az L13/L14 és L15/L16 szelvényrendszerekben az SE017 köves járósíntet az ásás kezdetén a 2011. évi szintre visszabontottuk, ugyanígy a kapubejáró szintje alatti SE020 *tegulás* agyagréteget és SE019 sárga agyagfelületet is. A kapubejárót is kibontottuk, SE018 Ny-i irányú falszakasszal (K13-ban folytatódott 2011-ben). A kapubejáró K-i oldalán, a kváderkőtől K-re, az M13 szelvényben kibontott SE157 falkiszedés (SE156 = sóderes falalapozás a falkiszedésben) folytatódott. Sikertelenül elkülönítünk az udvar járósíntjeit, és a legfelső, azaz legkésőbbi periódustól elindulva a következő rétegeket kaptuk: SE017 utolsó kőperiódus, alatta SE076 *tegulás*, agyagos felület, a kövekkel borított járósínt alapozása (= SE020 az udvartól É-ra, kapubejárón túl is). Ez alatt jelent meg a korábbi, SE101 kemény felületű, kavicsos járósínt, amely a kapubejáró közelében a legmagasabb ponton jó állapotban, összefüggő, kemény tömör felületben megmaradt, D felé haladva az udvar lejtése miatt azonban már csak foltokban volt megfigyelhető. Alatta SE078 agyagos feltöltés húzódtott végig, amelyben nagy méretű kövekből rakott feltöltés volt megfigyelhető. Ez a réteg az előző periódus feltöltését jelentette; a feltöltéssel az udvar kavicsos járósíntje SE101 egyenletes, D felé lejtő felületet kapott. Alatta az SE082 kavicsos járósínt jelent meg, amelyet L15/L16 szelvényben SE119 gödör vág át, de L16 szelvény sarkáig markánsan folytatódik. SE082 kavicsos szint, amely az egész udvar legkorábbi járósíntjét jelenti, tehát végigmegy az L14/L15/L16 szelvényekben, L16 szelvény DNY-i sarkában SE031 számmal definiáltuk.

M13 szelvény É-i felében SE065 agyagréteget bontottunk ki (= L13/SE019). Ezt D-ről az L13 szelvény K-i metszefala előtt lévő kvádertől induló, mintegy 30 cm mélységben futó K–Ny-i irányú falkiszedés határolja (SE157, fölötté lévő betöltése, SE059). 30 cm mélységben előkerült a kavicsos falalapozás teteje, amely a kapubejáró K-i folytatása volt, 3,30 m hosszúságban. Ez a fal jelenti az udvar É-i zárófalanak a kapubejárótól K-re húzódo szakaszát. Az SE157 metszefala előtt beköt SE041 É–D-i irányú falba, amely egyben a kb. 9 m szélességű udvar K-i zárófala volt. Tőle K-re, tehát az udvaron kívül, sárga agyagos felületet értünk el, amelyet az SE091 számmal jelöltünk.

Ezt a réteget a fal zoklijáig átvágtuk és megállapítottuk, hogy a fal 60 cm mélységben a zokliig folytatódik. A zokli szintjén megálltunk, ez a réteg az SE159 számot kapta. A falon túl az SE157 falkiszedés egészen biztosan nem folytatódik. Az SE041 É–D-i irányú falat 4,70 m hosszúságban megfogtuk, D-i folytatását az SE123 árok az M14 szelvényben elvágta (betöltése SE090). Az árok az M15 szelvényben is folytatódik (M15/SE121, betöltése SE097), sőt, az M16 szelvény D-i metszefaláig elment.

Az SE121 ároktól K-re az SE096 sárga felület jelentkezett, amely az M13/M14/SE091 D-i folytatása. Ettől K-re SE067 É–D-i irányú falkiszedés jelentkezett az M16 szelvény K-i metszefala előtt (betöltése SE066). Az SE041 fal és SE067 falkiszedés párhuzamosan fut egymással É–D-i irányban, a közöttük lévő SE096 (M15/M16) és SE091 (M13/M14) sárga felület egy újabb síkátor járósíntje lehetett, az SE067 falkiszedés pedig a következő épület Ny-i zárófalát jelzi ugyanezen az *insulán* belül.

Csatorna

Ebbe a felületbe (SE083 és SE031) vágta bele az SE033 csatornát, amely az SE093 kőből faragott és áttört díszű, de töredékes állapotban előkerült összefolyótól indult. A csatornától K-re is sikerült megfognunk a legkorábbi kavicsos járósíntet (SE082, SE031), amely itt az SE032 számot kapta. A 2011-ben már kibontott, idén SE024 számmal definiált É–D-i irányú ároktól Ny-ra az SE105 sóderes, kavicsos réteg került elő, amely azonos az SE032-vel (és ily módon 082 és 031 rétegekkel is). Ebben a sóderes rétegbe az SE024-gyel párhuzamosan egy másik, É-ról induló, kövekkel kirakott oldalú csatornát vágta (SE151, betöltése SE150), amelynek K-i falát eredetileg SE040, Ny-i falát pedig SE130 számmal jelöltük. Megfigyelésünk szerint az SE151 csatorna az SE033 összefolyójáig halad, szintén É–D-i irányban, az általa elvezetett víz talán átvette az SE033 csatorna az összefolyónál. Erre a pontra azonban már nem bontottunk rá. Megfigyeltük azt is, hogy az SE151 csatorna É felé emelkedik és a felületbe rakott *tegula* peremének irányából következtethetően K felé elkanyarodott. Az SE151 csatorna kanyarulatától D-re, habarccsal kikent lenyomatokat mutató *tegulák* helyezkednek el, amelyek követik az SE151 lejtését; ezek a *tegulák* az SE136 számot kapták. A csatorna szélessége 0,28–0,36 cm.

Az SE032 kavicsos felületet az SE033 csatorna aljáig terjedően 2 m hosszú szondával átvágtuk. Alatta a következő szinteken álltunk meg:

- SE135 egysoros kövekből rakott felület az SE024 falkiszéssel, vagy árokkal É–D-i irányban párhuzamosan;
- Ennek átvágása után az SE149 kavicsos/sóderes felület jelentkezett az SE024 és SE033 csatorna között, teljes felületben;
- Ennek átvágása alatt az SE134 szürke agyagos réteget, ez alatt pedig az SE033 csatorna mellett az SE148 sárga/sóderes réteget értük el, a csatorna aljával azonos szinten.
- Az SE033 csatornától Ny-ra, a csatorna Ny-i oldalfalát átvágva az SE119 gödör jelentkezett, amelynek alja a csatorna alja alatt 54 cm-re volt.

Az SE040 kősortól (SE151 csatorna K-i oldala) vályogtéglából álló omladékot bontottunk ki (SE050), amelynek sárga és fekete vályogtéglái négy sorban megmaradtak. A vályogtéglaomladékot megfigyelhettük az SE033 csatorna betöltésében is.

Pince

Eredetileg az L16 szelvény DK-i sarkában bontottunk rá a kezdetben beásásként, majd pinceként definiált objektum ÉNy-i sarkára. Az L16 és M16 szelvények között a metszefalat elbontottuk (SE104), és rábontottuk a pince É-i részére. A pince az SE103, betöltése pedig az SE100 számot kapta. A pincében a pince faltjának felszíni jelentkezésétől mért 170 cm mélységben mélyültünk; az indulási szinttől 60 cm mélységben jelent meg a pince oldalfala, és 110 cm mélységben bontottunk a belsejében. Az SE100 bontása során elértük az SE113 agyagos réteget, ebben, jó állapotban megőrződött, mintegy 40 cm széles, 60 cm hosszú deszkát találtunk (SE128). Az SE113-ban további szerves maradványokra is bukkantunk: a pince ÉK-i sarkában növényi magvak, gyümölcsök kerültek elő, részben szárral (olajbogyó?, datolya?, almamag?). Az SE113-ban növényi maradványokat tartalmazó földet átszitáltuk, több vödör földet kiemeltünk. Az SE113 elbontása során sárga agyagréteget értünk el, amelyben fekete gerendalenyomatokat figyeltünk meg (SE154). Megjegyzendő, hogy az L17 szelvényt, ahol

a pince folytatása várható, 2009-ben már kutattuk, de erre a szintre nem bontottunk rá. 2013-ban mindenképpen érdemes lesz az L16/L17/M16 szelvényeket újra, az M17 szelvényt pedig újonnan megnyitni a pince teljes feltárása érdekében.

Fémműves műhely kemencékkel, árkokkal

Amint azt előljáróban említettük, az utóbbi években a „K” és „L” jelzésű szelvényekből olyan leletek (félkész termékek, bronzöntecsek) kerültek elő, amelyek egy a közelben működő fémműves műhely jelenlétére engedtek következtetni. Mivel 2011-ben az udvar szintjét átvágó, idén SE024 számon definiált falkiszedés betöltésében viaszmodell készítésére használt segédnegatívok töredékei kerültek elő, a kutatás egyik céljaként 2012-ben a műhely megtalálását tűztük ki. A 2012. évi ásatás kezdetétől fogva kerültek elő olyan leletek, amelyek előre jelezték, hogy a műhelyt meg fogjuk találni. Erre utalt az óriási mennyiségben előkerülő salak, de az SE050 agyagomladék bontása során előkerült ép, égetett agyag, Mercuriust ábrázoló ólomvotív öntőforma valamint a szelvényekhez tartozó meddőben (SE004) fémkeresővel talált, talán Fortunát ábrázoló töredékes ólomvotív egyértelműen jelezte, hogy nagyon közel lehetünk a műhelyhez, mint ahogy az SE064 barna agyagos réteg bontása során talált 140 g súlyú, bronz nyersanyagtömb is.

A fémműves műhely az udvaron helyezkedett el, amelynek felületét, miután felhagyták a műhelyt, egymással párhuzamosan futó árok szelték át. Ezek rendszere, és a kemencékhez való viszonya a következő:

Az M14 szelvényben, az SE123 ároktól Ny-ra, azzal párhuzamosan, további árkot találtunk (SE122, betöltése SE064), amely tovább folytatódik az M15–16 szelvényekben (SE115 = árok, SE098 = betöltése). Az árok betöltésében freskóomladékot találtunk (= SE114) amelyet nem bontottunk ki, annak felszedését a 2013. évi ásatási időnyre hagyjuk.

Megfigyeltük, hogy az SE115 árok D-i irányban folytatódik, az M16 szelvény D-i részében, a pince fölött eléri a D-i metszefalat. Ez a betöltés eredetileg az SE080 számot kapta, de azonos az SE098 árokbetöltéssel.

Az M14 szelvényben az SE123 és SE122 árkot az SE089-től kb. 30 cm keskeny sáv választja el, amely az M15/16 szelvényekben is folytatódott É–D-i irányban (SE095/M15–M16).

Ezekről az árokról, illetve a közöttük lévő, részben égett agyagfoltokról megállapítottuk, hogy az árok egy eredetileg fémmegmunkáló műhelyként definiálható objektum kemencéit metszik.

Az árok, illetve az udvart É felől határoló K–Ny-i irányú fal (SE157) által metszett kemencék közül kettőt sikerült megfognunk:

- Az M13 szelvényben az SE157 az SE058 és SE060 számon definiált égett foltot metszi;

- Az M14 szelvényben az SE122 É–D-i irányú árok metszete(?) az SE088 kemencét a DNy-i sarokban. Ezt a kemencét több rétegben átvágtuk (SE124, 127, 131).

- Az SE089 égett agyagsávról az SE122 és 123 árok között nem dönthető el, hogy az SE088 kemence megmaradt K-i sávja/része-e, vagy egy másik kemence két árok által történt „fel-darabolásának” a maradéka.

Az L15/L16 és M15/M16 szelvények találkozásánál egy újabb kemencét tártunk fel (= SE133), amely ráfed az SE115 É–D-i irányú árokra, tehát későbbi. A kemence részei: SE126 agyagpadka, SE125 kavicsos alapozás, SE132 agyagos tapasz (elbontottuk), SE146 kör alakú folt (elbontottuk), SE147

feketére égett agyag (nem bontottuk el). Az SE133 kemencétől K-re az SE152 laza, sóderes foltot bontottunk ki az SE096 sárga agyagfelületben.

Megfigyeltük, hogy az SE024 falkiszedés(?) vágja az SE133 kemence Ny-i padkáját. Mivel a falkiszedés(?) betöltésében 2011-ben viaszmodell készítésére használt segédnegatívok töredékei kerültek elő, a falkiszedés(?) az összes kemencéhez képest is későbbinek tekinthető.

Az SE115 és 121 árok között jelentkező SE095 égett agyagsáv az M15/M16 szelvényekben hasonló jelenség (megsemmisített kemence) lehetett, mint az M14 szelvényben az SE122 és 123 között lévő SE089 égett agyagsík.

Déli szektor:

Udvar, falak, falkiszedések

Az I. *insula* 1. épületének D-i részére vonatkozó legfontosabb megfigyelésünk az, hogy a D19 szelvény teljes felületében folytatódott az a kavicsos udvarszint (SE108), amelyet az előző években már sikeresen megtaláltunk, és ismét megállapítottuk, hogy a kavicsos udvarfelületet a legkésőbbi fázisban kőlapokkal burkolták. A kőburkolatot később elbontották, mindössze egy kőlap maradt meg eredeti helyén, az SE068 rétegben jelentkezett és az SE158 számot kapta. Az elbontás idejére utalhatnak az ABCD19 szelvénytörésben az SE012 rétegben talált 1795. évi 6 krajcáros, illetve az SE013 rétegben előkerült 1800. évi 1 krajcáros.

Az SE108 kavicsos udvari járószint ÉNy-i sarkában az SE144, É–D-i irányú falkiszedés határolta (betöltése az SE143); a falkiszedésig terjedően 2×2 m-es szondát nyitottunk, amelyben az SE145 sárga agyagfelületig mélyültünk. A bontást ezeken a felületeken befejeztük.

Az SE144 falkiszedéstől Ny-ra, a C19 szelvényben egész felületében az SE118 fekete agyagfelületen álltunk meg, melyben sárga foltok jelentkeztek (vályogtégla lenyomatok).

Az SE118 felületet az ÉNy-i sarokban és a DK-i sarokban két 2×2 m-es szondával átvágtuk. Ezekben mintegy 20 cm-t mélyültünk, mivel azonban új felületet nem értünk el, a jelenlegi felszíntől mért 130–135 cm-es mélységben megálltunk.

- Megállapítottuk, hogy az udvartól északabbra kinyitott szelvényekben, az 1990-es években megfigyelt, egymással párhuzamosan futó falak, a köztük két épületet elválasztó sikkal, itt nem folytatódnak; az SE144 alapján – legalábbis ebben a szektorban – úgy tűnik, hogy nem két, hanem egy épületről van szó.

- Az SE144 és a tőle Ny-ra, az A19 szelvényben feltárt SE053 É–D-i irányú falak közötti felületben, az SE053 faltól K-re, az SE051, az egész felületet beborító, apróra tört, átégett *tegula*- és *imbrect*-töredékekből álló, 30–50 cm vastag tetőomladék került elő, amelynek elbontása után az SE052 sárgásbarna agyagréteget bontottuk ki mindkét szelvény teljes felületében. Ezt a réteget az A19 és B19 szelvények D-i felében, az SE053 falig kiterjedően 2 m szélességben átvágtuk. Alatta az SE155 kemény barna agyagfelületen álltunk meg. Épületmaradványokat, járószintet nem sikerült 140 cm mélységben sem megfognunk. A bontás során feltűnően kevés leletet találtunk.

Az A19 szelvényben a legfontosabb megfigyeléseink a következők: feltártuk az SE053 É–D-i irányú kőfalat, amelybe az A19 szelvény Dny-i sarkában az SE139 K–Ny-i irányú fal szakasz köt be. Az SE053 falnak, amelyet É-i irányban jelentősen visszabontottak, zoklija is előkerült (SE138). Az SE053 É-i irányban, falkiszedés formájában, folytatódott (SE084; betöltése SE083). Az SE083 betöltés elbontása után megtaláltuk

az SE138 zoklival azonos falalapozás szintet, amely vízszintes felület formájában É-i irányban folytatódik. Ezt teljesen kibontottuk. Az SE053 fal É-i folytatását 2007-ben, az A18 szelvényben már kibontottuk.

Az SE053 faltól Ny-ra, az A19 szelvényben, az SE141 és SE142 által határolva egy É–D-i irányú vályogfal húzódik végig (SE140), amelynek folytatását az A18 szelvényben 2007-ben már megtaláltuk.

A feltárás során előkerült leletek közül kiemelten is említésre méltóak az alábbiak:

Téglabélyegek

Az SE025 rétegből (L15/L16 szelvény) az alábbi bélyeges téglák kerültek elő: *Leg[io]- -], C[FH], CFH, Le[g(io)- -], C(ohors) V[- -];*

Az SE036 (L13/L14 szelvény) apró *tegulás*, agyagos réteg bontása során ---]F töredékes bélyeggel ellátott *imbrexet* találtunk, feloldása [*Leg(io) I Ad(iutrix) P(ia) F(idelis)*];

Az SE078 (L13/L14 szelvény) bontása során *CFH* bélyeges *imbrex*, ugyanitt az SE076 rétegből [*C]FH* töredékes *imbrex* került elő;

Az A19/B19 szelvényekben, az SE052 rétegből *C A* bélyeges téglatöredék;

A C19/D19 szelvényben SE070 bontása során [*Atilia]e fir[ma]* bélyeges téglatöredék került elő.

Bronzok, kerámialeletek

Az SE036 (L13/L14 szelvény) apró *tegulás*, agyagos réteg bontása során bronzkorong töredéke került elő;

Az L15/L16 szelvényben, az SE050 agyagomladék bontása során Mercuriust ábrázoló ólomvotív öntőforma (agyag) került elő, ép állapotban. A szelvényekhez tartozó meddőben (SE004) Fortunát ábrázoló ólomvotív töredéke került elő;

Az M15 szelvényben, az SE035 kevert, köves-agyagos réteg bontása során római bronzérmek, *firniszes* kerámiát, *Faltenbecher*-töredékeket, rengeteg állatcsontot és *terra sigillatát* találtunk.

Faragott csonttárgyak

Az L13/L14 szelvényben, az SE021 kavics/sóderes réteg bontása során átfűrt csontkarikát találtunk, amelyet bútorzsánérként határoztunk meg;

Az M14 szelvényben, az SE064 réteg bontásakor számos gömbfejű hajtút és egy faragott csont íróeszközt találtunk, hálómintás, bekarcolt díszítéssel.

Faragott kövek

Az SE036 (L13/L14 szelvény) apró *tegulás*, agyagos réteg bontása során egy malomkő 3 töredéke került elő;

Az L15/L16 szelvényben, az SE033 csatornától Ny-ra folytattuk az SE106 sóderes, laza betöltés bontását. A bontás során égett kő szövőnehezék töredéke (négyzetes aljú, felül átfűrt), valamint egy *XX*-felirattal ellátott, alul-felül lapos, középen kiszélesedő kő súly került elő. Jelenlegi súlya 5,59 kg, eredetileg 6,549 kg = 20 római font súlyú lehetett. Töredékes. Ugyanebben a rétegben töredékes, átégett, átfűrt, kő szövőnehezéket találtunk;

Az L15/L16 szelvényben, az SE033 csatorna indításánál kőből faragott és áttört díszű, de töredékes állapotban előkerült összefolyó került elő (SE093).

Szerves maradványok

A pince (SE103) betöltésében (SE113) talán a lépcsőhöz tartozó(?) famaradványokat találtunk a K-i és az É-i fal közelében (SE128); egy deszka, mintegy 60 cm hosszúságban, 30–40 cm szélességben, meglepő épségben megmaradt. Ugyanebből a rétegből nagy méretű tárolóedény ép pereme került elő. Ugyanitt, a pince ÉK-i sarkában szerves növényi maradványokat (olajbogyó?, datolya?, szőlő?, alma?)-magokat, csonthéjas maradványokat találtunk, a kivételesen jó állapotban megmaradt gyümölcsök szárát is meg tudtuk figyelni (olajbogyó?).

Az ásátás vezetői dr. Borhy László tanszékvezető egyetemi tanár (ELTE BTK Ókori Régészeti Tanszék), Számadó Emese múzeumigazgató (Komárom, Klapka György Múzeum), valamint dr. Bartus Dávid egyetemi adjunktus (ELTE BTK Ókori Régészeti Tanszék), ásátásvezető helyettes. Munkatársak: Dévai Kata tud. segédmunkatárs, Sey Nikoletta tud. segédmunkatárs, Delbó Gabriella MA, régész, PhD-hallgató, Harsányi Richárd PhD-ösztöndíjas, Hoppál Krisztina PhD-ösztöndíjas, Juhász Lajos PhD-ösztöndíjas, Kis Zita PhD-ösztöndíjas, Sáró Csilla PhD-ösztöndíjas, Simon Bence PhD-hallgató, valamenyien ELTE BTK Ókori Régészeti Tanszék illetve Szilágyi Márton PhD-ösztöndíjas, ELTE BTK Ős- és Koratörténeti Régészeti Tanszék, továbbá Hudecz András MA, egyiptológus és Nyerges Anita MA, régész, PhD-hallgató (Savaria Múzeum, Szombathely). A feltáráson részt vettek még Kurovsky Zsófia és Harsányi Eszter festő-restaurátor művészek, dr. Kató Péter (Universität Mainz) és dr. Marta Garcia (University of Lampeter) ókortörténészek, valamint Nagy Gergely restaurátor. Az ásátás a következő egyetemi hallgatók közreműködésével zajlott: Barna Ferenc, Benes Anita, Gregor István, Hajdú Barbara, Horváth Tamás, Huszta Henrietta, Johácsi Szilvia, Kalmár Miklós, Kántor Zsolt, Koltai Anna, Kovács Péter, Mag Hella, Mohácsi Borbála, Mosoni Molki, Nagy Anna, Pabeschitz Virág, Péro Krisztina, Süvegh Eszter, Szabados Ágnes, Szabadváry Tamás, Szabó Melinda, Szűcs Ibolya, Telekesi Dóra, Trembeczky Júlia, Vágvölgyi Bence, Weber Viktor (ELTE BTK Ókori Régészeti Tanszék), továbbá Csiki Alíz (Szombathelyi Egyetem), Mihalik Anna és Fábíán Boglárka (Pécsi Tudományegyetem), valamint Lu Meng és Wang Quian (Pekingi Egyetem) és Ölveczky Balázs (Veszprémi Egyetem).

BORHY LÁSZLÓ – SZÁMADÓ EMESE

126. Komoró, Vajas-Dűlő, Zártkertek II (KÖH 61478)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **Ő, B?**

2012. október 15-én megelőző régészeti feltárást végeztünk a Záhony különleges gazdasági övezet infrastruktúra-fejlesztés III. ütem keretében a Komorót elkerülő út nyomvonalán, a 10. lelőhelyen. A tervezett út 0+800–1+200 szelvényhatárok közé eső szakaszán, 3 m szélességben és kb. 30–40 cm mélységben termeltük le egy iszapolókanalas kotróval a humusztakarót. Összesen 1233 m² – 492 m³ – került lehumuszosításra. Az É–D futású árokban – a nyelésből gyűjtött leletek alapján – őskori településre utaló régészeti jelenségek kerültek elő. A területet kézi erővel megnyestük és az objektumokat feltártuk. Az objektumok feltárása nagyon rosszul volt látható a sárga homokos altalajban. Általában sötétebb barna, vörösesbarna, kormos, paticszemcsés foltokkal jelentkeztek. Összesen 6 régészeti objektumot tártunk fel. A nyelés során további tucatnyi gyanús foltot kutattunk meg, de ezek kivétel nélkül talajalszínező-